

میانے تنصیف دیہ زن

مخالفتان و موافقان

نویسنده:

قدرت اللہ سلطانی

سرشناسه: سلطانی، قدرت‌الله، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور: مبانی تصنیف دیه زن؛ مخالفان و موافقان / نویسنده قدرت‌الله سلطانی.
مشخصات نشر: تهران: فرهنگ سبز، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
شابک: ۱۲۰۰۰۰ ریال 978-600-6351-48-3
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۱۵.

موضوع: دیات

موضوع: Blood money (Islamic law)

موضوع: قصاص (فقه) -- ایران

موضوع: Lex tallionis (Islamic law) -- Iran

موضوع: جزای جزا (فقه) -- ایران

موضوع: Crime law (Islamic law) -- Iran

رده‌بندی کنگره: ۸۲۱/۱۳۷۵/۷/۱۹۵/۷ BP

رده‌بندی دیوبند: ۱۳۷۵/۷

شماره کتاب‌شناسی: ۴۵۲۰۰۰۰۰

انتشارات فرهنگ سبز
کتابخانه دیجیتال

نام کتاب: مبانی تصنیف دیه زن؛ مخالفان و موافقان

مؤلفان: قدرت‌الله سلطانی

حروف‌چین و صفحه‌آرا: مهدیه‌السادات بهشتی مقدم

ویراستار: مهرنوش حسینی کلشتری

طراح جلد: امیرمسعود رثوفی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات فرهنگ سبز

چاپ و صحافی: هنر سرزمین سبز

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۳۵۱ - ۴۸ - ۳

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

حقوق چاپ محفوظ و در اختیار انتشارات فرهنگ سبز است

۸۸۵۲۱۳۳۳

نشانی دفتر مرکزی: تهران، خ شهید بهشتی، خ پاکستان، کوچه چهارم، پلاک ۱۳، طبقه سوم، واحد ۵

www.farhangesabz.ir

نشانی اینترنتی:

farhangesabz79@gmail.com

نشانی الکترونیکی:

فهرست

صفحه	عنوان
۱۱	پیشگفتار
۱۵	چکیده
۱۶	دیباچه
۱۷	مقدمه
۲۱	فصل اول: بررسی تطبیقی دیدگاه زن نسبت به مرد از دیدگاه فقهی
۲۳	مبحث اول: مفهوم دیه و بررسی پیشینه تاریخی
۲۳	۱- مفهوم دیه در دلاری و اصطلاحی آن
۲۴	۲- پیشینه تاریخی دیه در اسلام
۲۶	مبحث دوم: تفاوت دیه زن نسبت به مرد
۲۸	گفتار اول: بررسی تنصیف دیه زن از دیدگاه فقهی
۲۸	۱- تنصیف دیه در قتل نفس
۲۸	الف: اقوال فقها
۲۸	اول: دیدگاه فقهای امامیه
۳۰	دوم: دیدگاه فقهای اهل سنت
۳۰	ب: ادله تنصیف دیه زن در قتل نفس
۳۱	اول: اجماع
۳۱	دوم: روایات
۳۵	ج: «بحث سندی»
۳۶	د: کلام استاد
۳۸	۲- تنصیف دیه در جنایت مادون نفس
۳۸	الف: اقوال فقها
	ب: تساوی و تنصیف دیه زن نسبت به مرد قبل و بعد از رسیدن به ثلث دیه کامل
۴۱	

- ج: تبیین دیدگاه فقها ۴۲
- د: بررسی ادله ارائه شده ۴۳
- گفتار دوم: بررسی حکم تنصیف دیه درباره ارش زنان ۴۶
- ۱- دیه مقدر ۴۶
- ۲- دیه غیر مقدر ۴۷
- ۳- مقتضای اصل در ارش ۴۷
- ۴- کلام استاد ۵۰
- ۵- «بحث سندی» ۵۲
- الف: مطلب اول ۵۲
- ب: مطلب دوم ۵۳
- ج: مطلب سوم ۵۴
- فصل دوم: بررسی تنصیف دیه زن نسبت به مرد از دیدگاه حقوق اجتماعی و مجامع علمی و بین‌المللی و پاسخ به شبهات ۵۷
- ۱- دنیای معاصر ۵۹
- ۲- جایگاه اجتماعی زن قبل از اسلام ۶۰
- ۱/۲- موقعیت زنان در نقاط مختلف قبل از اسلام ۶۲
- ۱/۱/۲- در آفریقا ۶۲
- ۲/۱/۲- در یونان و روم ۶۳
- ۳/۱/۲- در هند ۶۳
- ۴/۱/۲- در چین ۶۴
- ۵/۱/۲- در ژاپن ۶۵
- ۶/۱/۲- در عربستان ۶۵
- ۷/۱/۲- بررسی تاریخی مقام و منزلت زن در ایران ۶۶
- ۳- آزادی زن و تساوی حقوق او با مرد ۶۷
- ۴- زن و استقلال اجتماعی ۷۰
- ۵- منزلت زن و مقام انسانی او ۷۲
- ۶- نتیجه بحث ۷۴
- ۷- نگاه اسلام به جنسیت زن و مرد ۷۴
- ۸- چرا دیه زن نصف دیه مرد است؟ ۷۶
- ۹- پاسخ امام صادق (ع) به ابن ابی العوجا ۷۹

- ۱۰- حفظ حیثیت و منزلت زن در اسلام ۸۱
- ۱۱- مشترکات زن و مرد لازمه حیثیت انسانی ۸۱
- ۱/۱۱- طرح شبهه و پاسخ منتقدان ۸۲
- ۱۲- عدم استرداد سیاسی زنان در اسلام ۸۳
- ۱۳- کفایت و هم‌شأنی مرد و زن در اسلام ۸۴
- ۱۴- منشأ تفاوت‌های زن و مرد ۸۵
- ۱۵- مصونیت اجتماعی زن در اسلام ۸۸
- ۱۶- تساوی زن و مرد از نظر قرآن ۸۹
- ۱۷- استقلال اقتصادی زن در نظام حقوقی اسلام ۹۲
- ۱۸- روایات تنصیف دیه زن نسبت به مرد از دیدگاه فقهای اهل سنت ۹۴
- ۱۹- روایات فقهای امامیه ۹۸
- منابع و ماخذ ۱۱۵

پیشگفتار

انسان با دقت و بینش خردمندانه خود به جهان هستی می‌بیند که خداوند متعال همه انسان‌ها را از نفس واحد آفریده و همسر او را از او آفریده و از آن دو (زن و شوهر) مردان و زنان بسیاری را در روی زمین منتشر ساخته است.

قرآن کریم معجزه جاوید پیامبر اسلام(ص) در سوره نساء این مطلب را بیان کرده است که بشر از همان روزهای نخستین که پا به جهان هستی نهاد و بر روی این کره خاکی به گردش پرداخت تا برای ادامه حیات مادی خویش خود را وابسته به آب، خاک، خورشید، هوا، غذا، لباس، مسکن و سایر لوازم زندگی دید و لذا به تکاپو افتاد تا آن‌ها را فراهم سازد و به مرور زمان همراه همسر خود گروهی ساخت نیازهای مادی و غذایی جسمی به نیازهای معنوی و غذایی روحی خود نیز آنگاه شد و دانست که باید به جنبه انسانی خود هم بنگرد و بین قوای متضادی که در وجود او قرار دارد، مادل برقرار کند. بشر با برخورداری از نعمت قوای فکری و ادراکات روحی و با نیروی وجدان و شعور مرموزی که خدای متعال به او عطا فرموده به تعقل پرداخت و با احساس نیاز معنوی خویش باز خدا را احساس احتیاج و نیازمند مشاهده کرد و همزمان با این احساس نیاز، آفریدگار جهان و خالق انسان پیام ربی را از میان خود آنان برای راهنمایی بشر برانگیخت تا راه و رسم زندگی و طریقه همزیستی را به آن‌ها بیاموزد. قرآن در این خصوص مقرر کرده است: «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ» (سوره امبری را نفرستادیم مگر به زبان قومش) و ایشان علم هر چیزی را به آن‌ها تعلیم کنند و خداوند در تلام قرآن فرمود: «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا»^۱ (و پروردگار عالم تمام حقایق جهان و دستورات زندگی را به بیعت اشیاء و معانی اسماء خود را به آدم ابوالبشر که اولین خلیفه و پیامبر او در روی زمین بود، آموخت تا او نیز به افراد بشر بیاموزد).

۱- سوره ابراهیم، آیه ۴.

۲- سوره بقره، آیه ۳۱.

قرآن می‌فرماید: «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» (و ما هیچ پیامبری نفرستادیم مگر به این مقصود که مردم به اذن خداوند از او اطاعت کنند) تا به کمال نهایی برسند و بدین طریق در ادوار مختلف و با ازدیاد اقوام و قبایل در میان هر قوم پیامبرانی را انتخاب و به رسالت خویش توأم با قوای علمی و معنوی و با معجزات روشن به سوی آنها گسیل داشت تا بشر را از ظلمت و گمراهی برهانند و به عالم نور هدایت کنند که قرآن کریم در سوره ابراهیم به این حقیقت و وظیفه پیامبر اسلام (ص) تصریح کرده است. از این رو گروهی گرد پیامبران الهی جمع شدند به آیین آن‌ها گرویدند و بدین ترتیب در میان آنان علما و دانشمندانی به وجود آمدند که در علم و دانش از دیگران ممتاز بودند و همانطور که هر پیامبر و رسولی در زمان حیات خود راهنمای بشر و خلیفه از جانب خدا و معلم آسمانی انسان‌هاست، جانشینان او نیز بعد از او رهبری جوامع بشری را برعهده دارند و ولایت کلیه و حکومت مطلقه الهیه با آنهاست که بعد از ختم رسالت حضرت خدا (ع) ل الله علیه و ال) منشور ولایت و حکومت و راهبری سلسله بشریت به دست توانای ربی الاعظم و امام المکرم وصی مطلق و جانشین بر حق او حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالبی علیه‌السلام و یازده فرزند و جانشینان اوست که امور جهان بشریت به دست آخرین آن‌ها خاتم النبیین حضرت یقین الله العظم مهدی صاحب العصر و الزمان (عج الله تعالی فرجه الشریف) اداره می‌شود و در عصر غیبت ظاهریه علما و دانشمندان مذهب تشیع و مراجع تقلید و فقها و مجتهدین نیز خاتم النبیین حضرت رهبران علمی و معنوی و پیشوایان انسانی جامعه بشریت بوده و می‌باشند و این طبقات عظام تشخیص داده‌اند که در هر دوره و زمان مخصوصاً در عصر حاضر وظیفه رهبری و ارشاد و تعلیم علما و دانشمندان هر قوم و ملت است تا مردم را به شاهراه سعادت و هدایت رهبری کنند و دانش را محقق نمی‌شود مگر با علم و دانش که جامعه بشری برای رشد عقلی و کمال انسانی خاتم النبیین نیازمند به تعالیم انبیاء الهی است و باید از علم ادیان و الهیات که در اصطلاح دانشمندان خارجی به آن‌ها علوم متافیزیکی و تئولوژی می‌گویند، بهره‌ای داشته باشند. اگر بشر در مسیر زندگی گذشته از تمدن و پیشرفتی برخوردار بوده قطعاً به واسطه دانایان و دانشمندان آن عصر و زمان بوده است که مردم را به فراگیری علم و دانش و صنعت دعوت کرده‌اند. انسان از زمان خلقت تاکنون عمر

بسیار طولانی را گذرانده ولی به خاطر غفلت از توانایی خود آن طور که شایسته مقام انسانی او بود از علم و معرفت و توانایی عقلی خویش بهره نبرده است. اگر نظری به جهان قبل از اسلام انداخته شود، دیده می‌شود که پیش از طلوع خورشید مکتب اسلام و آیین جهان شمول قرآن مجید در سراسر گیتی جز چند علم ناقص و سنت‌های باطل و غلط، دانشی اصیل و علمی مفید وجود نداشت و از آن زمان که آیین حیات بخش اسلام و قرآن در جهان طلوع و نورافشانی کرد و پرده‌های جهل و ظلمت را کنار زد و علوم و معارف اسلامی در جهان گسترش یافت، دانش و عقل بشر راه رشد و ترقی و تکامل را پیمود و همه دستاوردهای دینی و علمی و فرهنگی را که تاکنون به دست آورده است چه از نظر وضع قوانین و مقررات اجتماعی و چه از نظر نظام حقوقی دنیا و روابط بین‌المللی توانسته دگرگونی و تحول ایجاد کند. تمام این تحولات جهانی مرهون نعمت جهان تاب اسلام است که بر کسی پوشیده نیست. قرآن کریم می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ لَإِذَا خُتِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ فَتُكْفِرُ بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ» (همانا دین نزد خداوند اسلام است و اهل کتاب اختلافی نکردند مگر بعد از آن که علم بر (حانیت اسلام داشتند) و اختلاف به خاطر حسادت و دشمنی بود و هرکس به آیات الهی کفر برورد پس بدان که خداوند سریع الحساب است) و باز در همان سوره می‌فرماید: «وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ»^۱ یعنی (پس از ظهور اسلام که آخرین و جاودان‌ترین ادیان الهی برای بشر است و هر کس بخواهد غیر از اسلام به سراغ دینی دیگر برود پس هرگز ر او پذیرفته نیست و او در قیامت از زیانکاران خواهد بود). پیامبر عظیم‌الشان اسلام (ص) با دست نهان خود و با عنایت الهی همراه با صبر و استقامت پیروان مذهب خود توانست عقول و افکار بشر را بارور سازد و با یاری دست پروردگان مکتب خویش یعنی علی (علیه السلام) و اولاد معصوم ائمه (عهارع) و یاران با وفا که به حق مفسرین واقعی و ناطقین قرآن و معارف اسلامی بودند، دانشمندان فراوان و عالمان دینی بسیاری را تربیت کنند و این جنبش و نهضت علمی آنان سبب شده است که دنیای اسلام از فرهنگ، تمدن غنی، علم و دانش و فناوری برخوردار شود. کشور جمهوری

۱- سوره آل عمران، آیه ۸۹.

۲- سوره آل عمران، آیه ۸۵.

اسلامی ایران که مرکز جامعه تشیع علوی است و در عصر حاضر در سایه نعمت حکومت ولایت فقیه دوران شکوفایی در علم و تمدن را در میان کشورهای جهان داراست و به خاطر برخورداری از سیاست خارجی مستقل، براساس تفکر سیاسی جهان شمول مذهب آزادی‌بخش اسلام عزیز در جهان امروز سربلند و سرفراز است و در مقایسه با سایر کشورهای جهان از اعتبار و موقعیت ممتاز سیاسی و بین‌المللی برخوردار است و به همین جهت دارای پیام جهانی برای صلح و آرامش پیشنهاد گفتگوی تمدن‌ها را در سال ۲۰۰۲ میلادی برای تمامی بشریت داده است که مورد قبول سازمان ملل متحد قرار گرفته و این پیشرفت در سایه حکومت ولایت فقیه و تفکر جهان شمول اسلام است که در دیگر ادیان الهی چنین ابتکاری دیده نشده است.

این به‌سختی از آن جهت لازم و ضروری بود تا خواننده گرامی با مروری بر گذشته تاریخ بشر و با آمادگی ذهنی وارد مطالعه شود.

www.ketab.ir